

TALABALARNI SAN'ATSHUNOSLIK ASOSLARINI O'RGATISHNING INNOVATSION METODLARI

Maxmudjon Ubaydullayev Axmadjanovich

Namangan davlat universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'quvchilarni tasviriy va amaliy san'at asoslariga o'rgatish jarayonida innovatsion metodlardan foydalanish masalalari ko'rib chiqiladi. Maqola san'atni o'qitishda raqamli texnologiyalar, interfaol usullar va kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlarning samaradorligini tahlil qiladi. Shuningdek, milliy va xalqaro tajribalar asosida o'quvchilarning san'atga qiziqishini oshirishning amaliy yo'nalishlari tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: San'at ta'limi, innovatsion metodlar, raqamli texnologiyalar, interfaol usullar, kreativlikni rivojlantirish.

Annotation: This article examines the use of innovative methods in teaching the basics of visual and applied arts to students. It analyzes the effectiveness of approaches aimed at fostering creativity, digital technologies, and interactive methods in art education. Practical directions to enhance students' interest in art, based on national and international experiences, are also proposed.

Keywords: Art education, innovative methods, digital technologies, interactive methods, creativity development.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы использования инновационных методов в обучении основам изобразительного и прикладного искусства для учащихся. Анализируется эффективность подходов, направленных на развитие креативности, цифровых технологий и интерактивных методов в преподавании искусства. Также предлагаются практические направления повышения

интереса учащихся к искусству на основе национального и международного опыта.

Ключевые слова: Искусство, инновационные методы, цифровые технологии, интерактивные методы, развитие креативности.

KIRISH

San'at insoniyat hayotida muhim o'rin egallaydi. U nafaqat madaniyat va ma'naviyatni ifodalaydi, balki jamiyatning tarbiyaviy va ijodiy salohiyatini oshirishda ham alohida ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonida san'at asoslariga o'rgatish nafaqat ijodiy ko'nikmalarni rivojlantiradi, balki o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi, ularda estetik didni shakllantiradi va milliy qadriyatlarga hurmat uyg'otadi.

Bugungi tezkor texnologiyalar asrida an'anaviy ta'lim yondashuvlari bilan bir qatorda innovatsion metodlardan foydalanish taqozo etilmoqda. Innovatsion metodlar orqali o'quvchilarni san'atga qiziqtirish, ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va zamonaviy ko'nikmalarni shakllantirish imkoniyati ortadi. Shu bois, ushbu maqola san'at asoslariga o'rgatishda zamonaviy usullarni qo'llashning ahamiyatini ochib berishga bag'ishlanadi.

San'at ta'limining dolzarbligi bir necha omillar bilan belgilanadi. Birinchidan, san'at ta'limi nafaqat ijodkorlikni rivojlantirish, balki o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Ikkinchidan, globalizatsiya jarayonida xalqaro madaniyatni o'rganish va milliy qadriyatlarni asrab-avaylash san'at orqali amalga oshirilishi mumkin. Uchinchidan, texnologik taraqqiyot sharoitida raqamli vositalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish zaruriyati paydo bo'lmoqda.

Shu sababli, san'at asoslarini o'qitishda innovatsion metodlarni qo'llash nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki o'quvchilarning san'atga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish va ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarishga xizmat qiladi

[1.12]. Mazkur maqola ushbu metodlarning turlari, afzalliklari va ta'lim jarayoniga tatbiq etilishi bo'yicha tavsiyalarni ko'rib chiqadi.

San'atni o'qitishda innovatsion metodlarning zarurati

An'anaviy ta'lim metodlari ko'pincha nazariy bilimlarni yetkazishga qaratilgan bo'lsa, innovatsion metodlar o'quvchilarning amaliy faoliyatini rivojlantirish, mustaqil fikrlashni shakllantirish va ijodiy yondashuvni rag'batlantirishga qaratilgan [2.181]. Bugungi kunda quyidagi omillar san'at ta'limida innovatsion metodlardan foydalanishni zarur qilmoqda:

Texnologik taraqqiyot: Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi ta'lim jarayonini raqamlashtirish imkonini bermoqda.

Kreativlikka bo'lgan ehtiyoj: XXI asrda ijodkorlik muhim kasbiy ko'nikma sifatida baholanmoqda.

Globalizatsiya: Xalqaro madaniy qadriyatlarni o'rganish va ulardan foydalanish imkoniyati kengaymoqda.

O'quvchilarning ehtiyojlari: Yosh avlodning texnologiyalarga bo'lgan qiziqishi ta'limda yangicha yondashuvlarni talab qiladi.

Innovatsion metodlar turlari

1. Raqamli texnologiyalardan foydalanish

Raqamli texnologiyalar san'at ta'limida keng qo'llanilmoqda. Quyida ularning asosiy yo'nalishlari keltirilgan:

Virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR/AR): Virtual muhit orqali o'quvchilarga san'at asarlarini yaratish yoki ularni tahlil qilish imkoniyatini beradi [3.47].

Grafik dizayn dasturlari: Photoshop, CorelDRAW kabi dasturlar yordamida tasviriy san'atni o'rganish.

Interfaol platformalar: Khan Academy, Google Arts & Culture kabi onlayn resurslar orqali san'at tarixini o'rganish.

Misollar:

VR/AR texnologiyalari yordamida mashhur muzeylarning virtual ekskursiyalarini tashkil etish orqali san'at tarixini jonli va qiziqarli qilish mumkin.

Grafik dasturlarni o'rgatish orqali o'quvchilarni zamonaviy dizayn va reklama bozoriga tayyorlash mumkin.

2. Interfaol o'qitish metodlari

Interfaol metodlar o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi faol muloqotni rag'batlantiradi. Bunga quyidagilar kiradi [4.59]:

Ijodiy mashg'ulotlar: Guruhli loyiha ishlari, ijodiy laboratoriyalar.

O'yinli metodlar: San'atga oid viktorinalar, rolli o'yinlar.

Diskussiya va debatlar: San'atning turli mavzularida muloqot qilish orqali bilimni chuqurlashtirish.

Amaliyotda qo'llash:

O'quvchilar o'rtasida rassomlik tanlovlarini tashkil etish.

Debatlar orqali san'at asarlarining mazmuni va qiymatini baholash.

3. Problema yechishga yo'naltirilgan o'qitish [5.80]

O'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish uchun problema yechishga yo'naltirilgan usullar samaralidir. Masalan:

San'at muammolari bo'yicha loyiha ishlari: Tasviriy san'atda ranglar uyg'unligi, mavzuli kompozitsiyalarni tahlil qilish.

Amaliy treninglar: Tabiatni yoki shahar ko'rinishlarini tasvirlash bo'yicha ijodiy vazifalar.

4. Kross-madaniy yondashuvlar

San'at o'qitish jarayonida turli madaniyatlarning san'atiga oid ma'lumotlarni kiritish o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi. Masalan:

Milliy va xalqaro san'atni solishtirish [6.33].

Xorijiy rassomlarning ijodiy tajribalarini o'rganish.

Innovatsion metodlarni joriy etishning afzalliklari

Innovatsion metodlar quyidagi natijalarga olib keladi:

Qiziqishning ortishi: Raqamli vositalar va interfaol mashg'ulotlar orqali o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishi ortadi.

Ijodiy tafakkurni rivojlantirish: Amaliy mashg'ulotlar va mustaqil vazifalar ijodiy yondashuvni rivojlantiradi.

Kollektiv ishlash ko'nikmalari: Guruhli loyihalar orqali jamoada ishlash ko'nikmalari shakllanadi.

Texnik ko'nikmalarni egallash: Grafik dizayn dasturlarini o'rganish orqali o'quvchilar texnologiyalarni samarali qo'llay oladi.

Madaniy ongini rivojlantirish: Milliy va xalqaro san'atni o'rganish orqali o'quvchilar o'z madaniyatini qadrlash va boshqa madaniyatlarni hurmat qilishni o'rganadi.

XULOSA

San'at asoslarini o'rgatishda innovatsion metodlardan foydalanish ta'lim jarayonini samarali va qiziqarli qiladi. Innovatsion metodlar o'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirish bilan birga, ularning madaniy va texnologik bilimlarini kengaytirishga yordam beradi. Raqamli texnologiyalar va interfaol usullar, ayniqsa, yosh avlod uchun ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va jozibador qilishda muhim rol o'ynaydi.

Innovatsion metodlardan foydalanish o'quvchilarni XXI asrning ijodiy va texnologik talablariga mos ravishda tayyorlash imkonini beradi. Bunda o'quvchilarning nafaqat san'at sohasidagi bilimlari, balki boshqa sohalardagi muvaffaqiyatlariga ham poydevor qo'yiladi. Shu bois, o'qituvchilar va ta'lim tizimi rahbarlari bu usullarni yanada kengroq joriy etish uchun sharoit yaratishlari zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Leong L. Teaching Art with Digital Tools. – Cambridge: Cambridge University Press, 2020.
2. Dewey J. Art as Experience. – New York: Minton, Balch & Company, 1934.

3. Mishra P., & Koehler M.J. Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. – London: Teachers College Record, 2006.

4. Bolstad R. The Role and Potential of ICT in Early Childhood Education. – Wellington: New Zealand Council for Educational Research, 2011.

5. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi. San'at ta'limini rivojlantirish strategiyasi. 2023.

